

Factsheet - Resultaten kwaliteitsindicator 8.1.2.B. Behandeling van ondervoeding bij kinderen 2019

Adequate energie- en eiwitinname op de vierde opnamedag - kinderen

In 2008 heeft de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) de screening op ondervoeding bij kinderen én het behandelen van ondervoeding bij kinderen opgenomen in de 'Basisset Medisch Specialistische Zorg'. De resultaten van de kwaliteitsindicatoren worden jaarlijks gepubliceerd in [Het Resultaat Telt](#).

De resultaten op de kwaliteitsindicatoren ondervoeding 2019 zijn door de Stuurgroep Ondervoeding verwerkt in vier factsheets (screening op ondervoeding bij in de kliniek opgenomen kinderen, behandeling van ondervoeding bij volwassenen, behandeling van ondervoeding bij kinderen, screening ondervoeding geriatrische patiënten). Deze factsheet geeft een overzicht van de resultaten van de kwaliteitsindicator 'Behandeling van ondervoeding bij kinderen'.

Gevraagd is:

Bij alle kinderen > 1 jaar oud die bij opname als acuut ondervoed geclassificeerd zijn (o.b.v. meten van lengte en gewicht) voert u een continue meting uit. U bepaalt op de vijfde opnamedag de energie- en eiwitinname van de vierde opnamedag. Met deze informatie wordt inzichtelijk of de voedingsbehandeling van ondervoede kinderen tijdig en adequaat wordt uitgevoerd.

- Een adequate eiwitinname is gedefinieerd als 1,2 tot 1,5 gram per kg lichaamsgewicht.
- Een minimale adequate energie-inname is gedefinieerd als Rustmetabolisme volgens Schofield + 30% toeslag.
- Er dient een continue meting uitgevoerd te worden. Hieronder verstaat de inspectie dat u de mate van adequate energie- en eiwitinname meet van alle bij opname ondervoede kinderen die opgenomen zijn op dag 5.

Ziekenhuizen

In totaal hebben 68 Nederlandse ziekenhuizen gegevens aangeleverd. Hiervan zijn 20 ziekenhuizen geëxcludeerd voor onderstaande data-analyse omdat zij gegevens van minder dan 5 kinderen aanleverden. Uiteindelijk zijn data van 48 ziekenhuizen gebruikt voor onderstaande analyse. Voor de resultaten per ziekenhuis van het jaar 2019, zie tabel 1. Voor de landelijke resultaten van de kwaliteitsindicatoren screening en behandeling ondervoeding bij kinderen in de periode 2008 tot en met 2019, zie bijlage 1.

Resultaten van de ziekenhuizen:

In deze 48 ziekenhuizen waren 759 kinderen die bij opname als ondervoed geclassificeerd zijn, 4 dagen of langer opgenomen. Van deze kinderen hebben 582 kinderen op de vierde dag van opname een adequate eiwitname (gewogen gemiddelde 76.7%) en 533 een adequate energie-inname (gewogen gemiddelde 70.2%). Het percentage kinderen dat op de vierde dag van opname zowel voldoende eiwit als energie gebruikt, is niet bekend omdat dit door de IGJ niet gevraagd wordt.

Beschouwing van de resultaten

Uit de gemiddelden van de afgelopen jaren blijkt dat vaker een adequate eiwitname wordt behaald dan een adequate energie-inname. Ook in 2019 lag het percentage ondervoede kinderen met een adequate eiwitname (76.7%) hoger dan het percentage ondervoede kinderen met een adequate energie-inname (70.2%).

Het percentage ondervoede kinderen dat op de 4^e dag nog is opgenomen, is in 2019 25%. Dit was in 2018 26% en in 2017 35%.

Tabel 1: Behandeling van ondervoeding bij in de kliniek opgenomen kinderen 2019

	Aantal ondervoede kinderen met adequate eiwitname op de vierde opnamedag	Aantal ondervoede kinderen met adequate energie-inname op de vierde opnamedag	Aantal op dag vijf opgenomen ondervoede kinderen	Percentage ondervoede kinderen met adequate eiwitname op vierde opnamedag	Percentage ondervoede kinderen met adequate energie-inname op vierde opnamedag
Ommelander Ziekenhuis Groep (Delfzijl en Winschoten)	5	5	5	100	100
Tergooi (Blaricum en Hilversum)	7	7	7	100	100
Zaans Medisch Centrum (Zaandam)	6	6	6	100	100
Deventer Ziekenhuis (Deventer)	21	19	22	95	86
Zuyderland MC	19	19	20	95	95
Wilhelmina Ziekenhuis (Assen)	15	15	16	94	94
UMCG (Groningen)	39	39	42	93	93
MCL (Leeuwarden)	24	21	26	92	81
HagaZiekenhuis (Den Haag)	23	20	25	92	80
Ziekenhuis Nij Smellinghe (Drachten)	15	8	17	88	47
Antonius Ziekenhuis (Sneek)	7	4	8	88	50

	Aantal ondervoede kinderen met adequate eiwitname op de vierde opnamedag	Aantal ondervoede kinderen met adequate energie-inname op de vierde opnamedag	Aantal op dag vijf opgenomen ondervoede kinderen	Percentage ondervoede kinderen met adequate eiwitname op vierde opnamedag	Percentage ondervoede kinderen met adequate energie-inname op vierde opnamedag
Het LangeLand Ziekenhuis (Zoetermeer)	7	7	8	88	88
Bravis ziekenhuis	20	12	23	87	52
Flevoziekenhuis (Almere)	13	13	15	87	87
Ziekenhuis Gelderse Vallei (Ede)	13	12	15	87	80
RIVAS Zorggroep, Beatrixziekenhuis (Gorinchem)	6	6	7	86	86
Rijnstate (Arnhem, Velp en Zevenaar)	11	10	13	85	77
Medisch Spectrum Twente (Enschede)	30	30	36	83	83
Gelre Ziekenhuizen (Apeldoorn en Zutphen)	12	12	15	80	80
Isala concern	12	11	15	80	73
Maasziekenhuis Pantein (Boxmeer)	4	4	5	80	80
Máxima Medisch Centrum (Eindhoven en Veldhoven)	8	7	10	80	70
Noordwest ziekenhuisgroep, concern	15	16	19	79	84
LUMC (Leiden)	44	44	56	79	79
UMC Utrecht (Utrecht)	24	20	31	77	65
Spaarne Ziekenhuis (Hoofddorp en Heemstede)	13	13	17	76	76
MUMC, Academisch Ziekenhuis Maastricht (Maastricht)	15	15	20	75	75
Ziekenhuisgroep Twente (ZGT) (Almelo en Hengelo)	6	6	8	75	75
Catharina Ziekenhuis (Eindhoven)	8	5	11	73	45
Meander Medisch Centrum (Amersfoort)	8	8	11	73	73
Maasstad Ziekenhuis (Rotterdam)	5	5	7	71	71
Elkerliek Ziekenhuis (Helmond en Deurne)	7	6	10	70	60
Amphia Ziekenhuis (Breda)	12	12	18	67	67

	Aantal ondervoede kinderen met adequate eiwitname op de vierde opnamedag	Aantal ondervoede kinderen met adequate energie-inname op de vierde opnamedag	Aantal op dag vijf opgenomen ondervoede kinderen	Percentage ondervoede kinderen met adequate eiwitname op vierde opnamedag	Percentage ondervoede kinderen met adequate energie-inname op vierde opnamedag
Rode Kruis Ziekenhuis (Beverwijk)	4	4	6	67	67
Sint Franciscus Vlietland Groep, Concern	6	6	9	67	67
Westfriesgasthuis (Hoorn)	12	10	18	67	56
St. Antonius Ziekenhuis (Nieuwegein)	14	13	22	64	59
Onze Lieve Vrouwe Gasthuis (Amsterdam)	5	5	8	63	63
UMC St Radboud (Nijmegen)	13	11	21	62	52
Diakonessenhuis (Utrecht en Zeist)	6	4	10	60	40
Reinier de Graaf Groep (Delft en Voorburg)	11	8	19	58	42
Admiraal De Ruyter Ziekenhuis (Goes en Vlissingen)	5	5	10	50	50
Albert Schweitzer Ziekenhuis (Dordrecht)	5	5	10	50	50
Alrijne Ziekenhuis	6	6	12	50	50
VieCuri (Venlo en Venray)	4	4	8	50	50
Treant Zorggroep, concern	9	9	19	47	47
Elisabeth-TweeSteden Ziekenhuis	4	3	10	40	30
Ziekenhuis St Jansdal (Harderwijk)	4	3	13	31	23

Conclusie:

Sinds 2008 is het screeningspercentage gestegen van 22% naar gemiddeld 83.4% in 2019. Het percentage kinderen met screeninguitslag 'ondervoed' is in 2019 gedaald naar 5.3%. Of dit te verklaren is door een daadwerkelijke afname in de prevalentie van acute ondervoeding of doordat er minder kinderen zijn geïnccludeerd voor deze indicator is op dit moment moeilijk vast te stellen.

Van de ondervoede kinderen is 25% nog opgenomen op de 4^e opnamedag. Van deze kinderen heeft 76.7% voldoende eiwitname en 70.2% heeft voldoende inname van energie. Hierbij is niet bekend welk percentage van de ondervoede kinderen op de vierde dag van opname zowel voldoende eiwit als energie gebruikt. Het is niet bekend of er een verbetering in voedingstoestand wordt gezien. Door de steeds korter wordende ligduur is de periode tijdens opname vaak (te) kort om ondervoeding effectief te behandelen. Continuïteit van de behandeling, ook na de opname is van groot belang. Om dit te bewerkstelligen is transmurale samenwerking noodzakelijk.

Afsluitend

De indicatoren m.b.t. screening op ondervoeding bij in de kliniek opgenomen kinderen, behandeling van ondervoeding bij volwassenen, behandeling van ondervoeding bij kinderen, screening ondervoeding geriatrische patiënten worden in het kalenderjaar 2020 voor het laatst uitgevraagd door de IGJ. Deze indicatoren worden reeds jaren uitgevraagd en laten nu een stabiel beeld zien. Veel ziekenhuizen werken actief aan het verbeteren van de processen rondom screening en behandeling van ondervoeding. De Stuurgroep Ondervoeding heeft in de zomer van 2020 focusgroepgesprekken gehouden met medewerkers uit diverse ziekenhuizen en gevraagd naar hun ervaringen met het signaleren en behandelen van ondervoeding bij volwassenen en het uitvragen van de indicator 'behandeling van ondervoeding'. Hierbij is aangegeven dat de indicatoren m.b.t. ondervoeding hebben geleid tot meer aandacht en acties voor het tijdig signaleren en behandelen van ondervoeding. Maar men twijfelt ook of de indicator "behandeling van ondervoeding" nog een goede weerspiegeling geeft van de kwaliteit van zorg. De gemiddelde opnameduur in het ziekenhuis is heden ten dage te kort om ondervoeding adequaat in het ziekenhuis te behandelen bij een groot deel van de patiënten. De Stuurgroep Ondervoeding pleit dan ook voor het opnemen van een indicator in 2022 die inzicht geeft in de kwaliteit van de transmurale voedingszorg door ziekenhuizen. Signaleren en behandelen van ondervoeding is bij uitstek een aandachtspunt wat in de keten opgepakt zou moeten worden. De Stuurgroep Ondervoeding zet zich graag in voor het mede ontwikkelen van een dergelijke indicator.

Deze factsheet wordt uitgegeven met als doel inzage te geven in de cijfers en uitkomsten van de verschillende ziekenhuizen. In de cijfers is terug te zien dat de absolute aantallen en de uitkomsten per ziekenhuis verschillen. Wij willen de ziekenhuizen dan ook stimuleren om onderling contact te zoeken met elkaar om met en van elkaar te leren.

Bijlage 1: Resultaten kwaliteitsindicatoren screening en behandeling van ondervoeding kinderen 2008-2019

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Screening												
Instellingen (n)	34	63	79	87	88	90	91	90	78	75	77	72
Steekproef (n)	21	30	30	32	24	18	13	3	0	2	2	2
Steekproef (%)	62	48	38	37	27	20	14	3	0	3	3	2.8
Opnames (n)	47.595	69.282	94.289	103.114	92.897	86.410	87.048	86.656	92.065	79.625	76.226	70.005
Gescreend (n)	10.539	30.567	46.054	53.985	58.946	61.391	65.973	65.720	73.201	63.301	60.933	56.563
Ondervoed (n)	993	3280	4422	4723	5010	4981	4551	4277	4.978	4.101	4.001	2.998
Gescreend gemiddeld (%)	44	54,8	62	80,6	69,1	73	78,8	80,5	80,8	82,2	81,5	83,4
SD	34,6	31,6	26,5	22,8	21,9	18,4	14,6	13,2	12,6	12,6	13,8	10,1
Gescreend gewogen gemiddelde (%)	22,1	44,1	48,8	52,4	63,5	71,0	75,8	75,8	79,5	79,5	79,9	80,8
Ondervoed gemiddeld (%)	12,7	13,2	10,9	7,1	8,6	8,6	7	6,7	6,6	6,4	6,8	5,3
SD	17,7	12,4	10,3	7,9	5,7	6,8	4,6	5,1	4,0	4,2	4,4	1,2
Ondervoed gewogen gemiddelde (%)	9,4	10,7	9,6	8,7	8,5	8,1	6,9	6,5	6,8	6,5	6,6	5,3
Behandeling												
Instellingen (n)	10	13	42	68	73	78	85	80	60	56	57	48
Continue meting (%)						36	56	91	95	97	96	100
Ondervoede kinderen op 4 ^{de} opnamedag (n)	30	537	383	434	561	874	1067	1096	1542	1443	1055	759
Ondervoede kinderen op 4 ^{de} opnamedag (%)	3	16	8	9	11	18	23	26	31	35	26	25
Adequate eiwit inname (n)	17	406	267	316	312	660	673	731	948	890	705	582
Adequate energie inname (n)	17	408	252	291	325	636	643	689	885	805	635	533
Adequate eiwit inname (%)	69,8	72,7	71	76,6	66,8	77	69,2	68,2	63,4	68,9	67,3	75,0
Adequate energie inname (%)	71,3	73,2	70,4	81	66,2	74,6	65,8	65,0	58,5	63,8	61,7	68,7
Adequate eiwit inname (gewogen gemiddelde %)	56,7	75,6	69,7	72,8	55,6	75,5	63,1	66,7	61,5	61,7	66,8	76,7
Adequate energie inname (gewogen gemiddelde %)	56,7	76,0	65,8	67,1	57,9	72,8	60,3	62,9	57,4	55,8	60,2	70,2